

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 302/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Roberta Šorla prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpeného JUDr. Evou Hencovskou, advokátkou, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 26/2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 302/2020-13 zo 4. augusta 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť

██████████, ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), právne zastúpeného JUDr. Evou Hencovskou, advokátkou, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 26/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že 7. februára 2019 podal na okresnom súde návrh na rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 43 P 26/2019. Okresný súd sťažovateľa 12. apríla 2019 vyzval na úhradu súdneho poplatku, následne uznesením z 15. mája 2019 ustanovil kolízneho opatrovníka maloletým deťom sťažovateľa. Okresný súd dosiaľ vo veci ani raz nepojednával a nevykonal žiadne ďalšie úkony smerujúce k vydaniu meritórneho rozhodnutia.

3. Sťažovateľ je názoru, že vec prejednávanú okresným súdom nemožno považovať za fakticky alebo právne zložitú. V otázke rozvodu je názor oboch manželov rovnaký a úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom je štandardnou agendou bežne prejednávanou súdmi prvej inštancie. Účastníci konania svojím správaním nevytvorili prekážku brániacu súdu vo veci riadne konať.

4. Ďalej konštatoval, že aj keď je v napadnutom konaní nariadený termín pojednávania na 30. júl 2020, prietahy v konaní už nastali a trvali počas obdobia vyše jedného roka a štyroch mesiacov. Sťažovateľ má novú partnerku, rád by si s ňou založil rodinu. Toho času závisí styk sťažovateľa s jeho maloletými deťmi len na vôli manželky.

5. Z uvedených dôvodov navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných

prieťahov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov konania.

6. Vec napadla ústavnému súdu 10. júla 2020 a v zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodu 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 na konanie vo veci bol príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka. Dodatkom č. 2 (z 1. októbra 2020, ktorý nadobudol účinnosť 5. októbra 2020) k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 došlo k zmene v zložení tretieho senátu tak, že tretí senát pracuje v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Robert Šorl.

II.

Vyjadrenia účastníkov

7. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV/590/2020 z 3. septembra 2020 doručeným ústavnému súdu 4. septembra 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, v ktorom okrem chronologického prehľadu jednotlivých úkonov okresného súdu uviedol: „... *konanie možno hodnotiť po oboch stránkach za štandardné, nevykazujúce mimoriadne okolnosti, ktoré by mali za následok mimoriadnu skutkovú či právnu zložitost' vymykajúcu sa bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.*

... prvé pojednávanie bolo určené štyri mesiace po doručení žiadaných správ, čo vzhľadom na objektívne možnosti v danom súdnom oddelení nie je možné považovať za prieťah. Toto pojednávanie bolo odročené vzhľadom na celospoločenskú situáciu v súvislosti s koronavírusom COVID-19 a nový termín pojednávania bol stanovený na čo najbližší voľný termín v letných mesiacoch, kedy bolo vo veci rozhodnuté.“

Tiež uviedol, že prekážky postupu súdu podľa § 161 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) neboli zistené,

zistené neboli ani priet'ahy spôsobené sťažovateľom, „hoci súdny poplatok bol zaplatený až na základe výzvy súdu, hoci podľa zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu“.

Predseda okresného súdu zároveň dodal, že „ústavná sťažnosť je datovaná dňom 10.7.2020, pričom predvolanie na pojednávanie na deň 30.7.2020 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené dňa 8.7.2020, ako vyplýva zo samotného spisu a chronológie vo veci vykonaných úkonov. Z tohto pohľadu sa podanie ústavnej sťažnosti javí ako neadekvátne a účelové. Poukazujem tiež na fakt, že na uvedenom pojednávaní bolo vo veci rozhodnuté a vec je právoplatne ukončená, keďže rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 28.8.2020.“.

8. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

9. Ústavný súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenie predsedu okresného súdu sťažovateľovi s tým, že sťažovateľ má možnosť zaujať k nemu stanovisko v lehote 10 dní od doručenia. Zároveň ústavný súd sťažovateľa požiadal o oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a informoval ho, že ak v stanovenej lehote stanovisko ku konaniu ústneho pojednávania nebude ústavnému súdu doručené, ústavný súd bude zastávať názor, že sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

10. Sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne v stanovisku doručenom ústavnému súdu 2. októbra 2020 oznámil súhlas s upustením od ústneho pojednávania. K vecnej stránke vyjadrenia okresného súdu s poukazom na konkretizované procesné úkony v žalovanom konaní uviedol, že okresný súd „bagatelizuje situáciu, keď uvádza, že prvý termín pojednávania bol vytýčený s odstupom štyroch mesiacov po doručení žiadaných správ... Je preto dôvodné podotknúť, že prvý termín pojednávania bol vytýčený po uplynutí jedenástich mesiacov do podania návrhu, pričom pojednávanie sa malo uskutočniť takmer štrnásť mesiacov po podaní návrhu. Takéto dlhé obdobie nemožno podľa názoru sťažovateľa označiť za bezpriet'ahové a plynulé.“. Sťažovateľ taktiež nesúhlasí s názorom okresného súdu o bezdôvodnosti podania ústavnej sťažnosti v čase, keď je nariadený termín pojednávania, pretože sa tým „nezmaže čas, kedy sťažovateľ mesiace čakal, aby mohol začať nový život a usporiadať si svoje osobné vzťahy“. Sťažovateľ zotrváva na svojom

sťažnostnom návrhu, avšak vzhľadom na to, že „súd vydal meritórne rozhodnutie, netrvá na výroku, ktorým by ÚS SR prikázal Okresnému súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 43P/26/2019 konať bez zbytočných prietáhov“.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s vyjadrením predsedu okresného súdu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom

k porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

22. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 CSP, ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

23. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť vecí, sťažovateľ je navrhovateľom v konaní o rozvod a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom, a tak ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva. Dĺžku konania preto neovplyvnila skutková či právna náročnosť prerokovávanej veci.

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom.

25. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu konania a z vyjadrenia predsedu okresného súdu, ním predloženého chronologického prehľadu jednotlivých úkonov okresného súdu a z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 43 P 26/2019 zistil, že napadnuté konanie začalo 11. februára 2019. Keďže s podaným návrhom nebol zaplatený súdny poplatok, 12. apríla 2019 bol sťažovateľ vyzvaný na jeho zaplatenie. Súdny poplatok bol zaplatený 24. apríla 2019. Maloletým deťom bol 15. mája 2019 ustanovený v konaní kolízny opatrovník – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, účastníkom konania

boli zaslané procesné poučenia, ustanovený kolízny opatrovník bol vyzvaný na prešetrenie pomerov v rodine a od zamestnávateľov účastníkov boli žiadané správy o ich zárobkových pomeroch. Kolízny opatrovník doručil okresnému súdu správu 10. júla 2019. Okresnému súdu bolo 16. júla 2019 doručené vyjadrenie odporkyne k návrhu, ktoré bolo okresným súdom následne 14. augusta 2019 zaslané sťažovateľovi s tým, že má možnosť sa k nemu vyjadriť v lehote 10 dní. Správa zamestnávateľa sťažovateľa o jeho zárobkových pomeroch bola okresnému súdu doručená 12. augusta 2019, správa zamestnávateľa odporkyne bola okresnému súdu doručená 16. augusta 2019. Zákonná sudkyňa 22. januára 2020 nariadila termín pojednávania na 6. apríl 2020. K termínu pojednávania boli opakovane žiadané opisy mzdových listov od zamestnávateľov účastníkov konania za posledných 12 mesiacov. Zákonná sudkyňa dala 25. marca 2020 pokyn na zrušenie nariadeného pojednávania z dôvodu celospoločenskej mimoriadnej situácie a v súlade s opatrením predsedu Krajského súdu v Košiciach, ktorým bol upravený postup pri protiepidemických opatreniach v súvislosti s ochorením COVID-19. Sťažovateľ 18. mája 2020 urgoval nariadenie termínu pojednávania. Zákonná sudkyňa 3. júna 2020 nariadila termín pojednávania na 30. júl 2020, vo veci boli opätovne žiadané správy od zamestnávateľov účastníkov. Predvolanie na pojednávanie bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 8. júla 2020. Na pojednávaní konanom 30. júla 2020 bol vo veci samej vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. augusta 2020.

26. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že konanie bez zbytočných prietáhov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd už vo svojich rozhodnutiach vyslovil, že „*ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov*“ (II. ÚS 63/05).

27. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie od doručenia návrhu okresnému súdu na začatie konania do rozhodnutia vo veci samej trvalo rok a pol. Aj keď postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol celkom bez prieťahov (v napadnutom konaní sa nečinnosťou súdu vyznačovalo obdobie od 16. augusta 2019, keď mal súd k dispozícii všetky požadované správy od kolízneho opatrovníka a zamestnávateľov účastníkov, do 6. apríla 2020, na ktorý termín bolo nariadené pojednávanie vo veci, resp. do 25. marca 2020, keď bolo pojednávanie nariadené na 6. apríl 2020 zrušené), ústavný súd nepovažuje dĺžku napadnutého konania do času podania ústavnej sťažnosti za neprimeranú, resp. dosahujúcu potrebnú ústavnoprávnu intenzitu, a to vzhľadom na všetky okolnosti veci, postup okresného súdu, ktorý správne sťažovateľa primárne vyzval na zaplatenie súdneho poplatku, následne maloletým deťom ustanovil kolízneho opatrovníka a vyžiadal si správy potrebné pre rozhodnutie vo veci, doručil vyjadrenie odporkyne sťažovateľovi. Tiež je potrebné uviesť, že k zrušeniu pojednávania nariadeného na 6. apríl 2020 a možnosti pristúpiť k nariadeniu ďalšieho pojednávania až s časovým odstupom došlo v dôsledku objektívnej skutočnosti – situácie v súvislosti so šírením vírusového ochorenia COVID-19 a s ňou spojenými opatreniami.

28. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že hoci doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol celkom bez prieťahov, ich intenzita s prihliadnutím na všetky okolnosti napadnutého konania nedosiahla podľa názoru ústavného súdu taký stupeň závažnosti, ktorý by mohol jednoznačne viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyhovel.

30. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené ako celku a rozhodnutie o prikázaní okresnému súdu vo veci konať, ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľovi primeraného

finančného zadost'učinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia jeho práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy), ústavný súd o týchto častiach s'ťažnosti už nerozhodoval.

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu